

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Belirlenmesi¹

Mustafa Barış SOMOĞLU¹, Samet ZENGİN²

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1292381>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Gümüşhane Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu,
Gümüşhane/Türkiye

²Trabzon Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi,
Trabzon/Türkiye

Öz

Duygusal zekâsı yüksek bireylerin, öz-saygısı, duygusal farkındalıkları, sorumluluk duyguları, empati kurma yetenekleri, iletişim kurma ve kendini ifade edebilme becerisi, sosyal sorumluluk üstlenme, duygularını kontrol etme, problem çözme yetisi yüksek mutlu ve iyimser bireyler olduğu ifade edilmektedir. Bu düşünceden hareketle geleceğe yön verecek ve genç nesillerin yetiştirilmesinde sorumluluk sahibi olan spor bilimleri öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin belirlenen değişkenlerle incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma 2022-2023 öğretim yılında Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören katılımcılara “Duygusal Zekâ Ölçeği” uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada betimsel istatistik sonuçlarından elde edilen bilgilerle birlikte, normallik varsayımı için basıklık ve çarpıklık değerleri, anlamlılık değeri $p<0,05$ ölçüt alınarak, bağımsız gruplar için t-testi, oneway ANOVA analizleri uygulanmıştır. Araştırmaya katılım sağlayan bireylerin ortalamasının üstünde duygusal zekâyâ sahip olduğu görülmüştür. Bağımsız değişkenlerle elde edilen sonuçlara bakıldığında; yaş, cinsiyet, yaşadığı yer, kardeş sayısı, gelir düzeyi, spor yapma yılı, sigara kullanımı değişkenlerine göre duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı farklılaşma görülürken; aile yapısı (çekirdek ve geniş aile) değişkenine bağlı farklılaşma saptanmamıştır. Elde edilen sonuçların gelecek nesillerin inşasında önemli rolleri bulunan öğretmen adayları, antrenör, spor eğitmeni ve paydaş çalışanlar açısından önemli olduğu düşünülmekte ve literatüre ışık tutacağı öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Öğrenci, Spor bilimleri, Duygusal zekâ

Sorumlu Yazar:
Mustafa Barış SOMOĞLU
barissomoglu@gmail.com

Determination of Emotional Intelligence Levels of Faculty of Sports Sciences Students

Abstract

It is stated that individuals with high emotional intelligence are happy and optimistic individuals with high self-esteem, emotional awareness, sense of responsibility, empathy skills, ability to communicate and express themselves, to assume social responsibility, to control their emotions, and to solve problems. Based on this idea, the aim of the research is to examine the emotional intelligence levels of sports science students, who will shape the future and have responsibility in raising young generations, with the determined variables. The research was carried out by applying the "Emotional Intelligence Scale" to the participants studying at Trabzon Faculty of Sports Sciences in the 2022-2023 academic year. In the study, together with the information obtained from the descriptive statistics results, the values of kurtosis and skewness for the assumption of normality, the significance value of $p<0.05$ were taken as criteria, and t-test for independent groups and onewayANOVA analyzes were applied. It has been observed that individuals participating in the research have above-average emotional intelligence. Considering the results obtained with the independent variables; While there is a significant difference in emotional intelligence levels according to age, gender, place of residence, number of siblings, income level, years of doing sports, and smoking; No differentiation was found depending on the family structure (nuclear and extended family) variable. It is thought that the results obtained are important for teacher candidates, trainers, sports trainers and stakeholder employees who have important roles in the construction of future generations, and it is anticipated that they will shed light on the literature.

Keywords: Student, Sports science, Emotional intelligence.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
07.05.2023

Kabul Tarihi:
10.07.2023

Online Yayın Tarihi:
28.09.2023

¹ Bu çalışma “6. Akademik ve Spor Araştırmaları Kongresi”nde bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Duygusal zekâ, birçok yeteneği içinde barındıran bir kavramdır. Bu kavram, doğru bir şekilde duyguları algılama, çeşitli durumlar üzerinde yansımalarını kavrayabilme ve bilişsel süreçleri duygularla bütünleştirme gibi çeşitli süreçleri kapsar (Law vd., 2004). Dolayısıyla duyguları yönetebilme yeteneği duygusal öz yeterlik, kendinin ve başkalarının duygularını da anlama, farkında olma ile ilişkilidir (Arteche vd., 2008). Araştırmacıların odak noktası haline gelen duygusal zekâ; iş yaşamı ve örgütsel yaşamın vazgeçilmez bir parçası olarak görülmüştür. Bireylerin entelektüel zekâyla birlikte duygusal zekâyı sahip olmalarının başarı ve mutlulukları için önemli olduğu düşüncesi gelişmiştir (Gürbüz ve Yüksel, 2008).

Duygusal zekâ; duygu ve zekâ kavramlarının birleşmesi ile oluşmuştur. Duygu kavramına bakıldığında; duygunun sözlük anlamı (Oxford İngilizce Sözlük) “herhangi bir zihin, his, tutku çalkantısı ya da devinimi; herhangi bir şiddetli ya da uyarılmış zihinsel durum” olarak ifade edilmiştir. Farklı bir tanımda ise “bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik bir dizi hareket eğilimi” olarak tanımlanmıştır (Goleman, 2011). Duygu kavramı incelendiğinde içinde birçok hissiyatı barındırır. Bu hissiyatlar Goleman’a (2011) göre sevgi, üzüntü, utanç, öfke, zevk, şaşkınlık, iğrenme ve korku gibi duygulardan oluşmaktadır. Goleman (2011): Öfke; “hiddet, kızma, düşmanlık, hakaret, şiddet, nefret, hınç, sinirlenme, kin” üzüntü; “umutsuzluk, kasvet, can sıkıntısı, keder, kendine acıma, yalnızlık” korku; “şüphe, kuruntu, tasa, ürkme, kaygı, çekinme, dehşet, vicdan azabı” zevk; “hoşnutluk, heyecan, rahatlama, coşku, eğlenme, mutluluk, haz, sevinç” sevgi; “dostluk, güven, iyilik, sadakat, hayranlık, tutkunluk” şaşkınlık; “afallama, hayret, şok, merak” iğrenme; “küçümseme, hor görme, tikslenme, aşağılama, hoşlanmama, nefret etme, itici bulma” ve utanç; “pişmanlık, küçük düşme, üzülme, hayal kırıklığı, çile, suçluluk” gibi duyguları kümeleştirmiştir.

Diğer bir kavram olan zekâ ise çok farklı tanımlarla ifade edilmiş, çevresel ve genetik faktörlerin etkisi ile şekillendiği görüşü yaygın olarak kabullenilmiştir. Timuçin’in (1994) felsefe sözlüğünde zekâ kavramını; ilişkiler ve durumlarla ilgili belirtileri seçme, tanıma, birleştirme, kavrama ve ayırıştırma yetisi şeklinde ifade etmiştir. Psikoloji alanında zekâ kavramına yönelik önemli araştırmalar yapılmış ve insan zekâsı bu araştırmaların odak noktasını oluşturmuştur. Fakat zekânın bilişsel yönüne ağırlık verilmiş, duygusal yönü ele alınmamıştır. Bu yüzden ortaya atılan kavram araştırmacıları tekrardan düşünmeye sevk etmiştir (Doğan ve Şahin, 2007). Goleman’ın (1995) “Duygusal Zekâ” yaklaşımında duygusal zekânın yoksunluğunun; sağlıktan iş hayatına, aileden toplumsal sorunlara kadar bireyin yaşamını çok yönlü etkileyeceği vurgulanmıştır (Doğan ve Şahin, 2007).

Goleman (1998) duygusal zekâyı “içimizdeki ve ilişkilerimizdeki duyguları iyi yönetme yetisi, kendimizin ve başkalarının duygularını tanıma, kendimizi motive etme” şeklinde ifade etmiştir

(Goleman, 1998). Bar-On ise “bir kişinin çevresel baskılarla ve isteklerle başa çıkmada duygusal, kişisel ve sosyal yeteneklerinin bir bütünü” olarak duygusal zekâyı tanımlamıştır (Bar-On vd., 2000). Mayer ve Salovey (1997) ise duygusal zekâyı “kendisinin ve başkalarının hislerini gözleyip düzenleyebilmek, hisleri düşünce ve eyleme yol gösterecek şekilde kullanmak” olarak kavramlaştırmıştır.

Bar-On ise (1997), duygusal zekâyı geniş bir perspektifte ele alarak; “kişisel beceriler”, “kişilerarası beceriler”, “genel ruh durumu”, “stresle başa çıkma” ve “uyumluluk” şeklinde sınıflandırmıştır (Bar-On, 1997). Son dönemlerde duygusal zekâ ve kişilik özelliklerini ilişkilendirmeye çalışan araştırmacılar “beş faktör kişilik modeli” ortaya atmışlardır. Bu modelde yüksek duygusal zekâ puanları “dışa dönüklük, yeniliklere açık olma, geçimlilik ve sorumluluk” boyutları ile; düşük puanları ise “duygusal dengesizlik” ile örtüştürmektedir (Bastian vd., 2005: Schulte vd., 2004; Freeland, 2007).

Duygusal zekâ kavramının literatüre girmesiyle birçok araştırmacı tarafından modelleme çalışmaları yapılmıştır. John (Jack) Mayer ve Peter Salovey 1980’lerin sonlarında geliştirdiği duygusal zekâ yaklaşımını duygusal yetenekleri kullanma yetisi üzerine dayandırmıştır. Bu yetileri dört ana başlık altında birleştirmiştir. Bunlar “insanlarla doğru iletişim, uygun ruh haline bürünme, duyguların geleceğini tahmin etme, hissettiğin gibi davran” şeklindedir (Caruso ve Salovey, 2011). “Bar-On’un Duygusal Zekâ Modeli”nde duygusal ve sosyal zekâ ağırlıklı bir yapı olup bilişsel etkenleri göz artı etmektedir. Gündelik hayatla çıkmada bilişsel zekâdan daha etkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu model; “kişisel, kişilerarası, şartlara ve çevreye uyum, stres yönetimi ve genel ruh hali” olmak üzere başlıca beş boyutu temel almaktadır (Bar-On, 1997). Goleman (2011)’ın “duygusal zekâ modeli”; yetenekler, sosyal beceri, motivasyon ve kişilik özellikleri içeren karmaşık bir model olduğu belirtilmektedir. Cooper- Sawaf duygusal zekâ modeli ise “Dört Köşe Taşlı Modeli” olarak adlandırılmaktadır. Cooper ve Sawaf (2010)’a göre duygusal zekâ boyutları: “Duyguları Öğrenmek, Duygusal Zindelik, Duygusal Derinlik, Duygusal Simya” olmak üzere dört köşe taşından oluşmaktadır.

İletişim ve ilişkilerin kalitesini belirleyen, insan davranışlarına yön veren, yaşamın yaşanabilirliği ve anlamını belirleyen genel olarak duygusal zekâdır (Acar ve Özaslan, 2007). Duygusal zekânın öğrenilebilir ve sürdürülebilir olmasının, etkili iletişimde önemli bir rolü olduğu savunulmaktadır (Acar ve Özaslan, 2007). Spor bilimleri öğrencilerinin üniversite eğitimi sürecince aldıkları eğitim sayesinde stres ve duygularını yönetebilen, duygudaşlık geliştirebilen, duyarlı davranabilen, kendi duygularının farkında olabilen ve bu duygusal yetenekleri kullanabilen bireyler olması beklenmektedir. Ancak bu beceriler; yaşamdan edindikleri deneyim ve geliştirmelerle

südürebilir. Duygusal zekâ düzeyi yüksek bireyler doğru ilişkiler kurabilir ve başkalarının duygularını anlayabilir. Bu sayede diğer insanlara öncülük edebilir.

Spor bilimlerindeki öğrencilerin ilerideki hayatlarında yapacağı antrenör, hakem, spor yöneticisi, rekreatif lider vb. gibi birçok alandaki görevler açısından duygusal zekâ düzeylerini bilinmesi önem arz etmektedir. Literatür incelendiğinde farklı alanlarda ve farklı çalışma grupları ile yapılmış çalışmaları yer almasına karşın spor bilimleri alanda yapılmış sınırlı çalışma yer almaktadır (Altınışık ve Çelik, 2022). Gelecek nesillere yön verecek spor bilimleri öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin belirlenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca elde edilen sonuçların spor bilimleri fakóltesi bünyesinde yer alan bireylerin mesleki gelişimleri ve eğitim süreçlerine yön vereceği öngörülmektedir. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı;

1. Spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerini belirlemek,
2. Belirlenen değişkenler (cinsiyet, yaş, yaşadığı yer, kardeş sayısı, aile yapısı, gelir düzeyi, spor yapma yılı, sigara kullanımı) açısından duygusal zekâ düzeylerindeki değişimi saptamaktır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nicel yaklaşımlarda bir konu hakkında nicel veri toplamak için evreni temsil edecek evrenin tamamı veya bir bölümü ile yapılan çalışmalarda tarama yöntemi kullanılır (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Evreni temsil edecek grup “Kolay Örnekleme” yöntemi ile belirlenmiştir. Bu yöntemle elde edilecek verilere kolay ulaşılabilirlik, zaman tasarrufu ve maliyeti düşürmek amaçlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2014). Bu yöntemle belirlenen araştırmanın örneklem grubunu “Trabzon Spor Bilimleri Fakóltesi” öğrencilerinden %60,5 erkek, %39,5 kadın olmak üzere toplam 233 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmada %33’ü (77 kişi) 18-21, %52,8’i (123 kişi) 22-25, %14,2’si (233 kişi) 26-30 yaş aralığındadır. Katılımcıların %23,6’sı kardeşi yok veya bir kardeşe, %55,8’i 2-3 kardeşe ve %20,6’sı ise 4 veya daha fazla kardeşe sahiptir. Katılımcıların %82,4’ü ailesi ile aynı evde kalmakta, %17,6’sı ise ailesi dışında yurt veya kiralık evde yaşamaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların %21,9’unun giderleri kazancından çok, %26,6’sının geliri kazancı ile eşit, 551,5’inin ise geliri giderlerinden fazladır. Katılımcıların %48,5’i takım, %51,5’i ise bireysel spor yapmaktadır. Aynı zamanda 1-3 yıl arası spor yapan %39,1 kişi, 4-8 yıl arası spor yapan %37,8 kişi, 9 ve üzeri spor yapanlar ise %23,2 kişidir.

Veri Toplama Araçları

Bar-On Duygusal Zekâ Ölçeği; bireylerin duygusal zekâlarını belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek, Acar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. “Bar-On Duygusal Zekâ Ölçeği” toplamda 133 sorudan oluşmaktadır. Yapılan uyarlama çalışması sonucunda içerik geçerliği ve uzman görüşleri ile bazı ifadeler çıkarılmış olup ölçek 88 maddeye indirilmiştir (Acar, 2001). 88 ifadeden oluşan ölçek 5 faktörlü bir yapıya sahip olup her faktörün altında 15 boyutu ölçen bir yapıya sahiptir. Ölçek 5’ li likert şeklindedir (Acar, 2001). Ölçeğin 88. maddesinde bulunan “yukarıdaki ifadelere samimi ve doğru şekilde cevap verdim” ifadeye “Tamamen katılıyorum” kutucuğunu işaretlemeyenlerin formu değerlendirilmemiştir.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 25.0 programı ile yapılmıştır. Normallik ölçütü olarak kabul edilen basıklık ve çarpıklık değerleri ile verilerin normalliği sağladığı tespit edilerek veriler analize tabi tutulmuştur. Parametrik uygunluğu sağlamış (çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında yer alması) olan veriler ile betimsel istatistik, ANOVA ve bağımsız gruplar için t-testi yapılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Anlamlılık değeri olarak $p < 0,05$ ölçüt alınmıştır.

Araştırmanın Etiği

Araştırma “Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın etiği Kurulu” kurulundan etik kurulu onay raporu (05/03/2023 tarihli E-95674917-108.99-169201 sayılı yazı) alınmıştır. Mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir. Katılımcılar araştırma yapılmadan önce bilgilendirilip, araştırmacıların onayı alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1’de Duygusal Zekâ Ölçeğini (DZÖ) oluşturan alt faktörlerden Kişisel Farkındalık (KF), Kişilerarası İlişkiler (Kİ), Uyumluluk (U), Stres Yönetimi (SY) ve Genel Ruh Hali (GRH)’den elde edilen veriler paylaşılmıştır. Normallik göstergesi için çarpıklık ve basıklık değerleri değerlendirilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablo 1 incelendiğinde sporcu öğrencilerin DZÖ’nün alt boyutlarından ulaşılan basıklık ve çarpıklık değerleri verilerin analize uygunluğunu ifade etmektedir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde spor bilimleri öğrencilerinin duygusal zekâ seviyelerinin ortalama değerin üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 1

DZÖ Puanları ile İlgili Betimsel İstatistikler

DZÖ	Madde sayısı	n	\bar{x}	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Mak.
KF	29	233	3,32	0,48	-,004	-,639	29	145
Kİ	18	233	3,13	0,66	,870	,262	18	90

U	15	233	3,55	0,43	,230	-,683	15	75
SY	13	233	3,94	0,53	-,268	,777	13	65
GRH	12	233	3,34	0,65	,529	-,477	12	50

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Katılımcıların cinsiyet bağlı t-testi sonuçları KF [$t_{(231)}=2,759$; $p<0,05$], Kİ [$t_{(231)}=6,415$; $p<0,05$], U [$t_{(231)}=2,110$; $p<0,05$] ve GRH [$t_{(231)}=3,237$; $p<0,05$] faktörlerinde cinsiyete bağlı farklılık tespit ederken; SY [$t_{(231)}=-1,450$; $p>0,05$] boyutunda anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. T-testi sonuçları incelendiğinde ve aritmetik ortalamalara bakıldığında KF, Kİ, U ve GRH boyutlarında kadın katılımcıların duygusal zekâ boyutları erkeklerden anlamlı olarak farklılaşmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2
DZÖ Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

DZÖ	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
KF	Kadın	92	3,43	0,51	231	2,759	0,01*
	Erkek	141	3,26	0,45			
Kİ	Kadın	92	3,90	0,75	231	6,415	0,00*
	Erkek	141	3,47	0,47			
U	Kadın	92	3,63	0,47	231	2,110	0,04*
	Erkek	141	3,50	0,40			
SY	Kadın	92	3,88	0,54	231	-1,450	0,14
	Erkek	141	3,98	0,52			
GRH	Kadın	92	3,52	0,74	231	3,237	0,00*
	Erkek	141	3,22	0,55			

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Yaş değişkenine bağlı uygulanan ANOVA sonuçları; Kİ [$F_{(2,30)}=5,002$; $p<0,05$], SY [$F_{(2,230)}=4,898$; $p<0,05$] ve GRH [$F_{(2,230)}=4,548$; $p<0,05$] faktörlerinde farklılık belirlerken, KF [$F_{(2,230)}=1,266$; $p>0,05$] ve U [$F_{(2,230)}=2,318$; $p>0,05$] faktörlerinde fark olmadığını ortaya koymuştur (Tablo 3). Hangi yaş aralığında farklılaşma olduğunu bulmak için uygulanan Tukey HSD testi sonucunda, farklılaşmanın 18-21 yaş aralığındaki katılımcıların 22-25 yaş aralığındaki katılımcılardan Kİ, SY ve GRH boyutlarında daha yüksek DZÖ puanları elde etmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3
DZÖ Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

DZÖ	Yaş	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
KF	18-21	77	3,37	0,51	2-230	1,266	0,28	Bulunmamıştır
	22-25	123	3,28	0,44				Bulunmamıştır
	26-30	33	3,39	0,53				Bulunmamıştır
Kİ	18-21	77	3,25	0,74	2-230	5,002	0,01*	18-21/22-25
	22-25	123	3,01	0,53				Bulunmamıştır
	26-30	33	3,10	0,78				Bulunmamıştır
U	18-21	77	3,64	0,44	2-230	2,318	0,10	Bulunmamıştır
	22-25	123	3,50	0,39				Bulunmamıştır
	26-30	33	3,55	0,51				Bulunmamıştır
SY	18-21	77	3,85	0,59	2-230			18-21/22-25

	22-25	123	3,09	0,49		4,898	0,01*	Bulunmamıştır
	26-30	33	3,20	0,45				Bulunmamıştır
	18-21	77	3,49	0,71				18-21/22-25
GRH	22-25	123	3,22	0,58	2-230	4,548	0,01*	Bulunmamıştır
	26-30	33	3,33	0,66				Bulunmamıştır

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Faktörlere ilişkin uygulanan analiz sonrasında tek yönlü ANOVA sonuçları, yaşadığı yer değişkeninin üniversite öğrencilerinin DZÖ puanları üzerindeki temel etkisinin, KF [$F_{(2,230)}=1,266$; $p>0,05$] ve Kİ [$F_{(2,230)}=5,002$; $p<0,05$] anlamlı farklılık tespit edilirken; U [$F_{(2,230)}=2,318$; $p>0,05$], SY [$F_{(2,230)}=4,898$; $p<0,05$] ve GRH [$F_{(2,230)}=4,548$; $p<0,05$] faktörleri üzerinde etkisi bulunmadığını ortaya koymuştur (Tablo 4). Farklılaşmanın bulunduğu faktörlerde hangi yerlerde yaşayan katılımcıların farklılaşma gösterdiğini tespit etmek için uygulanan Tukey HSD testi sonucunda, farklılaşmanın KF boyutunda şehirde yaşayanların ilçe ve köylerde yaşayanlardan, Kİ boyutunda ise büyükşehirde ikamet edenlerin ilçe ve köylerde ikamet edenlerden daha yüksek duygusal zekâya sahip olduklarını ortaya koymuştur (Tablo 4).

Tablo 4
DZÖ Yaşadığı Yer Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

DZÖ	Yaşadığı Yer	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
KF	Büyükşehir	123	3,34	0,48	2-230	3,183	0,04*	Bulunmamıştır
	Şehir	50	3,43	0,44				Şehir/ İlçe ve Köy
	İlçe ve Köy	60	3,21	0,48				Bulunmamıştır
Kİ	Büyükşehir	123	3,22	0,66	2-230	3,124	0,04*	Büyükşehir/İlçe ve Köy
	Şehir	50	3,09	0,65				Bulunmamıştır
	İlçe ve Köy	60	3,96	0,62				Bulunmamıştır
U	Büyükşehir	123	3,56	0,44	2-230	2,241	0,11	Bulunmamıştır
	Şehir	50	3,63	0,41				Bulunmamıştır
	İlçe ve Köy	60	3,46	0,40				Bulunmamıştır
SY	Büyükşehir	123	3,89	0,56	2-230	1,881	0,15	Bulunmamıştır
	Şehir	50	3,06	0,45				Bulunmamıştır
	İlçe ve Köy	60	3,92	0,52				Bulunmamıştır
GRH	Büyükşehir	123	3,35	0,67	2-230	1,286	0,28	Bulunmamıştır
	Şehir	50	3,43	0,57				Bulunmamıştır
	İlçe ve Köy	60	3,23	0,64				Bulunmamıştır

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Kardeş sayısına bağlı olarak uygulanan ANOVA sonuçları göstermiştir ki; Kİ [$F_{(2,230)}=10,849$; $p<0,01$], Kİ [$F_{(2,230)}=49,320$; $p<0,01$], U [$F_{(2,230)}=3,885$; $p<0,05$] ve GRH [$F_{(2,230)}=19,712$; $p<0,01$] faktörlerinde katılımcıların DZÖ puanlarını etkilerken; SY [$F_{(2,230)}=0,215$; $p>0,05$] faktörü üzerinde etkisi görülmemiştir (Tablo 5). Farklılaşmaları tespit etmek amacıyla uygulanan Tukey HSD sonucuna bağlı olarak, farklılaşmanın 1 kardeş sahibi olan katılımcıların 2+

kardeş sahibi olanlardan KF, Kİ, U ve GRH boyutlarında daha yüksek duygusal zekâyâ sahip olduklarını ortaya koymuştur (Tablo 5).

Tablo 5
DZÖ Kardeş Sayısı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

DZÖ	Kardeş sayısı	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
KF	1	55	3,57	0,50	2-230	10,849	0,00*	1/ 2 ve üzeri
	2-3	130	3,23	0,44				Bulunmamıştır
	4 +	48	3,30	0,46				Bulunmamıştır
Kİ	1	55	3,78	0,74	2-230	49,320	0,00*	1/ 2 ve üzeri
	2-3	130	2,91	0,44				Bulunmamıştır
	4 +	48	2,98	0,57				Bulunmamıştır
U	1	55	3,69	0,53	2-230	3,885	0,02*	1/ 2 ve üzeri
	2-3	130	3,50	0,39				Bulunmamıştır
	4 +	48	3,54	0,34				Bulunmamıştır
SY	1	55	3,98	0,47	2-230	,215	0,80	Bulunmamıştır
	2-3	130	3,92	0,55				Bulunmamıştır
	4 +	48	3,92	0,56				Bulunmamıştır
GRH	1	55	3,76	0,75	2-230	19,712	0,00*	1/ 2 ve üzeri
	2-3	130	3,15	0,51				Bulunmamıştır
	4 +	48	3,34	0,61				Bulunmamıştır

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Katılımcıların aile yapısına bağlı olarak uygulanan t-testi analizine göre sporcu bilimleri öğrencilerinin DZÖ puanları üzerinde tüm boyutlarda aile yapısının etkisinin olmadığını göstermiştir (Tablo 6).

Tablo 6
DZÖ Aile Yapısı Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

DZÖ	Aile Yapısı	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
KF	Çekirdek aile	194	3,32	0,48	231	-,855	0,39
	Geniş aile	39	3,38	0,49			
Kİ	Çekirdek aile	194	3,15	0,67	231	1,236	0,21
	Geniş aile	39	3,01	0,56			
ŞÇU	Çekirdek aile	194	3,55	0,42	231	-,188	0,85
	Geniş aile	39	3,56	0,44			
SY	Çekirdek aile	194	3,12	0,52	231	-,879	0,38
	Geniş aile	39	3,00	0,59			
GRH	Çekirdek aile	194	3,35	0,65	231	,789	0,43
	Geniş aile	39	3,26	0,62			

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Ekonomik duruma bağlı ANOVA analiz sonuçları katılımcıların DZÖ puanlarını KF [$F_{(2,230)}=26,759$; $p<0,01$], Kİ [$F_{(2,230)}=32,746$; $p<0,01$], U [$F_{(2,230)}=16,369$; $p<0,05$], SY [$F_{(2,230)}=5,306$; $p<0,05$] ve GRH [$F_{(2,230)}=30,567$; $p<0,01$] faktörlerinde farklılaşmalar olduğunu ortaya koymuştur (Tablo 7). Farklılaşmaları ortaya koymak için uygulanan Tukey HSD analiz testi sonucunda, farklılaşmanın gelirleri giderleri ile eşit olan katılımcıların gelirleri giderlerinden düşük veya yüksek olan katılımcılardan tüm boyutlarda daha yüksek duygusal zekâyâ sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Tablo 7

DZÖ Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

DZÖ	Gelir	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
KF	Giderlerden az	51	3,14	0,40	2-230	26,759	0,00*	Bulunmamıştır
	Giderlerle eşit	62	3,67	0,43				Eşit/az ve yüksek
	Giderlerden yüksek	120	3,22	0,45				Bulunmamıştır
Kİ	Giderlerden az	51	2,87	0,33	2-230	32,746	0,00*	Bulunmamıştır
	Giderlerle eşit	62	3,64	0,86				Eşit/az ve yüksek
	Giderlerden yüksek	120	2,97	0,48				Bulunmamıştır
U	Giderlerden az	51	3,47	0,38	2-230	16,369	0,00*	Bulunmamıştır
	Giderlerle eşit	62	3,80	0,39				Eşit/az ve yüksek
	Giderlerden yüksek	120	3,45	0,41				Bulunmamıştır
SY	Giderlerden az	51	3,85	0,56	2-230	5,306	0,01*	Bulunmamıştır
	Giderlerle eşit	62	4,12	0,37				Eşit/az ve yüksek
	Giderlerden yüksek	120	3,86	0,57				Bulunmamıştır
GRH	Giderlerden az	51	3,16	0,55	2-230	30,567	0,00*	Bulunmamıştır
	Giderlerle eşit	62	3,83	0,71				Eşit/az ve yüksek
	Giderlerden yüksek	120	3,15	0,50				Bulunmamıştır

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Spor yapma yılına bağlı olarak uygulanan ANOVA test sonuçları, KF [$F_{(2,230)}=24,193$; $p<0,01$], Kİ [$F_{(2,230)}=14,270$; $p<0,01$], U [$F_{(2,230)}=9,317$; $p<0,05$], SY [$F_{(2,230)}=10,207$; $p<0,01$] ve GRH [$F_{(2,230)}=15,588$; $p<0,01$] faktörlerinde anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır (Tablo 8). Farklılaşmaların olduğu aralığı tespit amacıyla uygulanan Tukey HSD testi sonucuna göre, farklılaşmanın 1-3 yıl arası spor yapanlarını 4-8 ve 9 üzeri spor yapma yılına sahip olan katılımcılardan tüm boyutlarda daha yüksek duygusal zekâyâ sahip olduklarını ortaya koymuştur (Tablo 8).

Tablo 8

DZÖ Spor Yapma Yılı Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

DZÖ	Spor Yapma Yılı	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
KF	1-3	91	3,56	0,44	2-230			1-3/4-8,9 ve üzeri

	4-8	88	3,22	0,45		24,193	0,00*
	9 ve üzeri	54	3,08	0,40			
	1-3	91	3,39	0,75			
Kİ	4-8	88	3,01	0,56	2-230	14,270	0,00*
	9 +	54	2,87	0,43			
	1-3	91	3,68	0,43			
U	4-8	88	3,52	0,42	2-230	9,317	0,00*
	9 +	54	3,37	0,35			
	1-3	91	4,08	0,43			
SY	4-8	88	3,94	0,54	2-230	10,207	0,00*
	9 +	54	3,86	0,58			
	1-3	91	3,60	0,68			
GRH	4-8	88	3,24	0,61	2-230	15,588	0,00*
	9 +	54	3,05	0,45			

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Katılımcıların “sigara kullanımı” değişkeni ile ilgili ulaşılan t-testi sonuçlarına göre spor bilimleri öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri Kİ [$t_{(231)}=6,415$; $p<0,05$] boyutunda sigara kullanımına bağlı olarak anlamlı bir farklılık tespit edilirken; diğer boyutlarda anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. T-testi sonuçları incelendiğinde ve aritmetik ortalamalara bakıldığında kişilerarası ilişkiler boyutunda sigara kullanmayan bireylerin daha iyi duygusal zekâyâ sahip olduğunu ortaya koymuştur (Tablo 9).

Tablo 9

DZÖ Sigara Kullanımı Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

DZÖ	Sigara Kullanımı	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
KF	Evet	59	3,29	0,48	231	-,525	0,60
	Hayır	174	3,33	0,48			
Kİ	Evet	59	2,97	0,46	231	-2,591	0,01*
	Hayır	174	3,18	0,70			
U	Evet	59	3,59	0,44	231	,857	0,39
	Hayır	174	3,53	0,42			
SY	Evet	59	3,91	0,56	231	-,442	0,65
	Hayır	174	3,94	0,52			
GRH	Evet	59	3,30	0,60	231	-,455	0,64
	Hayır	174	3,35	0,66			

(KF-Kişisel Farkındalık/Kİ-Kişilerarası İlişkiler/U-Uyumluluk/SY-Stres Yönetimi/GRH-Genel Ruh Hali)

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Spor bilimleri öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri incelendiğinde aritmetik ortalamanın üzerinde duygusal zekâyâ sahip oldukları tespit edilmiştir. Alt boyutlarla ilgili ortalamalara bakıldığında en yüksek SY ($X=3,94$) boyutunda ve en düşük ortalama ise Kİ ($X=3,13$) boyutunda olduğu görülmüştür. 5’li likert ölçeklerden katılımcıların alabileceği en yüksek puan 5 olduğuna göre katılımcıların ortalama üzerinde puan sergiledikleri görülmektedir. Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında araştırma bulguları ile benzerlik gösteren İyibaş ve Akın (2021) lise öğrencileri üzerinde

yaptığı çalışmada en yüksek SY boyutunda öğrencilerin duygusal zekâya sahip olduğunu belirtmiştir. Literatürde incelendiğinde farklı gruplarla farklı alanlarda yapılan birçok araştırmada duygusal zekâ düzeylerinin (Acar, 2001; Büyükşalvarcı ve Gündoğan 2018; Durmuşçelebi ve Karayağız, 2018; Eranıl ve Özcan, 2019; Gökçe, 2006; Güllüce, 2006; Kan Sönmez, 2023; Karademir vd., 2010; Laçinel, 2019; Öztekin, 2006; Pelit vd., 2018; Saka vd., 2021; Turhan ve Çetinsöz, 2019) ortalamanın üzerinde ve yüksek düzeyde olduğunu belirtmektedir.) tarafından yapılan benzer bir çalışmada öğretmenlerin DZÖ tüm alt boyutlarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna varmıştır. Mevcut araştırma sonuçları göstermiştir ki spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin stres yönetimi, kişisel farkındalık, çevreye uyumluluk, genel psikolojik durum ve kişilerarası ilişkileri gibi duygusal zekâ durumları iyi düzeydedir. Bu durumu aileden uzaklaşan belli bir eğitim seviyesine ulaşmış üniversite öğrencilerin kendi kararlarının alabilen ve duygularını kontrol etme sorumluluklarını üstlenebilen bireyler olduğundan kaynaklanabilir. Çalışmalarda duygusal zekânın öğretmen adayları için temel gereksinim olduğu (Adeyemo ve Chukwudi, 2014), yüksek duygusal zekâya sahip olmanın öğretmen adaylarına avantajlar sağladığı (Corcoran ve Tormey, 2012), özsaygılarını (Onen ve Ulusoy, 2015), problem çözme becerilerini (Deniz, 2013; Karabulutlu vd., 2011), akademik başarılarını (Mohzan, vd., 2013) mesleki mutluluk düzeylerini (Razia, 2016), özyeterliklerini (Mahasneh, 2016) etkilediği belirtilmektedir. Mevcut araştırma sonuçları öğretmen adaylarının kendisi ve başka kişilerin duygularını anlayabilen, değerlendirme yapabilen iletişim becerileri yüksek kişiler olduğu söylenebilir.

Cinsiyet açısından spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerine bakıldığında KF, Kİ, U ve GRH faktörlerinde kadınların lehine anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. SY puanları kadın ve erkeklerin benzer olduğu görülmüştür. Yapılan birçok araştırmada genel yargı katılımcıların DZÖ'leri kadınların lehinedir (Eranıl ve Özcan, 2019; Eraslan, 2015; Durmuşçelebi ve Karayağız, 2018; Harrod ve Scheer, 2005; Gündüz, 2019; Göçet, 2006; İyibaş ve Akın, 2021; Sarıkabak, 2018; Schutte vd., 1998; Sutarso, 1998; Tsaousis ve Nikolaou, 2005). Ancak Acar (2001), Bar-On vd., (2000), Gökçe (2006) ve Öztekin'in (2006) çalışmalarında erkek-kadın arasında farklılıklar bulamamıştır. Altınışik ve Çelik (2022) spor bilimleri öğrencileri yaptığı çalışmada araştırma bulgularının aksine erkeklerin lehine anlamlı ilişki tespit etmiştir. Elde edilen bulgular değişik şekilde yorumlanabilir. Sonuçların kadınların lehine olması onların annelik dürtüsünden ve daha duygusal olmalarından kaynaklanabilir. Bazı araştırmacılar ise bu durumu iki şekilde değerlendirir. Bu nedenlerden birisi kadınların biyolojik özellikleri diğeri ise başka kişilerin duygularını daha iyi anlama yetisi ve sosyal olmalarıdır (Ciarrochi vd., 2000). Farklı bir araştırmacı ise kadınların erkeklere oranlara zayıf güce sahip nitelikleri barındırmasından duyguları daha iyi anlamaları gerektiği ve biyolojik donanımlarının duygusal zekâlarını etkilediğini belirtmektedir (Mayer vd., 1999). Acar'a (2001) göre ise kadınların duygularını açık etmesi Türk toplumlarda

istenen bir durum olduğudur. Farklı araştırmalara göre ise kültürel değerlerin, geleneklerin cinsiyete rollerini kadın ve erkeklerin farklı sosyalleşmelerine maruz bırakmasıdır (Sarker vd., 2017). Bu değer yargılarına göre kadınların yüksek duygusal zekâya sahip olmaları araştırma sonucunu destekler ve nedeni gösterilebilecek niteliktedir.

Yaş değişkeni farklılaşmanın 18-21 yaş arası olan katılımcıların 22-25 yaş arası katılımcılardan Kİ, SY ve GRH boyutlarında yüksek DZÖ puanları göstermiştir. Araştırma bulgularını destekler nitelikte katılımcıların yaş ile DZÖ puanların ters orantılı işlediğidir (Karasu ve Özdemir, 2019). Spor bilimleri öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da yaşa bağlı manidar ilişkiler göstermiştir (elik vd., 2021; Karademir vd., 2010). Mo ve Gülbetkin'e (2023) göre yaş ile duygusal zekânın doğru orantılı olduğu belirtilmektedir. Gündüz (2019), Zorlu ve Yanık (2019), İşmen (2001) ve Eraslan (2015) yaşın duygusal zekâ üzerinde etkisi olmadığını ifade etmişlerdir. Çalışmalarda farklılıkların yer almasının farklı çalışma gurupları ile yapılan çalışmaların etkisi olduğu düşünölmektedir.

Yaşadığı yer değişkeni açısından çalışma ele alındığında KF boyutunda şehirde yaşayanların ilçe ve köylerde yaşayanlardan, Kİ boyutunda ise büyükşehirde ikamet edenlerin ilçe ve köylerde ikamet edenlerden daha yüksek DZÖ puanlarına sahip olduklarını ortaya koymuştur. Çalışmada büyükşehir ve şehirde yaşayanların kişilerarası ilişkiler ve kişisel farkındalık değerlerin yüksek olmasının şehirlerin sunduğu olanak ve imkanlardan kaynaklandığı söylenebilir. şehirde yaşayanların daha çok iletişimde bulunması, sosyal ilişkilerin çok boyutlu olması, empati kurma durumları ile daha çok yüzleşmesi gibi nedenler olduğu düşünölebilir. Literatür incelendiğinde araştırma bulguların aksine yaşadığı yerin duygusal zekâ düzeyleri etkilemediği sonucuna ulaşılan çalışmalar mevcuttur (Yılmaz ve Özkan, 2011).

Kardeş sayısı değişkeni açısından çalışma ele alındığında en az 1 kardeş sahibi olan bireylerin daha fazla kardeş sahibi olanlardan KF, Kİ, U ve GRH boyutlarında daha yüksek anlamlı ilişki saptanmıştır. Araştırma bulguları ile benzer doğrultuda Bender'in (2006) araştırmasında ikinci çocuk olanların üç ve sonrasından daha yüksek DZÖ puanına sahip olduğunu saptamıştır. Koçak ve İçmenoğlu'nun (2012) alışmasında ise çocuk sırasında kaçıncı olduğunun önemi olmadığını belirtmiştir. Eranıl ve Özcan (2019) ve Yılmaz ve Özkan'a (2011) göre ailenin kaçıncı çocuğu olmasının duygusal zekâ üzerinde etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Araştırma bulguları yorumlanacak olursa aile de ilk doğan çocuklara daha duygusal, anlayışlı ve sevecen yaklaşılması diğer taraftan kardeş sayısı artıkça geçim, yaşam standartları güçlüğu gibi nedenlerden ailelerin çocuklarına yeterli anlayış ve ilgiyi gösterememesi gibi nedenlerden farklılıklar kaynaklanabileceği düşünölmektedir.

Aile yapısı değişkenine göre spor bilimleri öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri üzerinde tüm boyutlarda aile yapısının etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu Türk kólture ve gelenekleri göz önünde bulundurulursa geleneklerine bağlı bir millet anlayışını temsil ettiğimizden aile yapısı değişse bile kólture bağlı yaşanıldığından dolayı farklılaşma olmadığı söylenebilir. Araştırma bulgularını destekleyen çalışmalarda (Akbolat ve Işık, 2012; Karasu vd., 2019) aile yapısının duygusal zekâ düzeyleri üzerinde fark yaratmadığını belirtmişlerdir.

Ekonomik durum değişkeni açısından farklılaşmanın orta ekonomik düzeye sahip olanların düşük ve yüksek düzeyde gelire sahip olan katılımcılardan tüm boyutlarda daha yüksek DZÖ puanı ortaya koymuştur. Koçak ve İçmenoğlu'nun (2012) alışmasında yüksek düzeyde gelire sahip olanların lehine fark tespit etmiştir. Aile gelir düzeyine göre öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin değiştiğini ifade eden sonuçlarda literatürde yer almaktadır (Kavcar, 2011). Araştırma bulguların aksine gelir düzeyinin duygusal zekâ düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı yönünde çalışmalar da mevcuttur (Göçet, 2006; İyibaş ve Akın, 2021; Taş ve Minaz, 2019; Taşkın,2008; Yılmaz ve şahin, 2004). Mevcut araştırma sonuçları gelir durumu yeterli düzeyde olanların eğitim olanaklarından daha iyi yaralanması, bilişsel ve duygusal gelişimlerine olumlu katkı sağladığı yönünde olduğu söylenebilir.

Spor yapma yılı değişkeni açısından araştırma bulguları değerlendirildiğinde farklılaşmanın 1-3 yıl arası spor yapanlarını 4-8 ve 9 üzeri spor yapma yılına sahip olan katılımcılardan tüm boyutlarda daha yüksek duygusal zekâya sahip olduklarını ortaya koymuştur. Literatürde spor yapma yılı değişkeni açısından değerlendirme yapan ampirik verileri rastlanılmamıştır. Mo ve Gülbetkin'in (2023) alışmasında DZÖ puanları yüksek olan öğrencilerin spor yapmaya daha yatkın olduğunu belirtmiştir. Ardahan'ın (2012) yapmış olduğu çalışmada, duygusal zekâsı yüksek bireylerin doğa sporlarını daha fazla tercih ettikleri görölmektedir. Literatüre bakıldığında farklı çalışmaların da bu durumu desteklediği saptanmıştır (İşmen, 2001, Chan, 2004). Eraslan (2015) spor yapmanın sadece ilişkileri kontrol etme boyutunda fark yarattığını ifade etmiştir. Eraslan'ın (2016) farklı bir çalışmasında spor yapmanın duygusal zekâ üzerinde anlamlı olmadığını bildirmiştir. Ancak, spor yapmanın kişilik gelişimi, psikolojik gelişim ve duygusal özelliklerin gelişiminde önemli rolü olduğu ifade edilmektedir (Ardahan, 2012; Salar vd., 2012; Tiggeman ve Williamson, 2000).

Sigara kullanımı değişkeni açısından bulgular incelendiğinde kişilerarası ilişkiler boyutunda sigara kullanımı olmayan bireylerin daha iyi duygusal zekâya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Sigara kullanımın ilişkilerde kullanmayanlar için istenmeyen bir durum olduğu bilinmektedir. Bundan dolayı kişiler arası ilişkiler açısından engel bir durum oluşturması olağan olduğu düşünölmektedir. Fakat literatürde bu konuyla ilgili yeterli veri yer almaktadır. Denk gelinen bir

çalışmada sigara kullanımının duygusal zekâ düzeylerini etkilemediği sonucuna ulaşan çalışma mevcuttur (Moç ve Gülbetekin, 2023).

Araştırma, spor biliminde okuyan öğrencilerinin ortalamasının üzerinde duygusal zekâ düzeylerine sahip olduğu görölmüştür. Bağımsız değişkenlerden elde edilen sonuçlar göstermiştir ki; 18-21 yaş arasındaki katılımcıların 22-25 yaş arasındaki katılımcılardan (Kİ, SY ve GRH), erkek öğretmen adaylarının kadın katılımcılardan (KF, Kİ ve GRH), yaşadığı yer şehir olanların ilçe ve köylerde yaşayanlardan (KF), büyükşehir olanların ilçe ve köylerde yaşayanlardan (Kİ), bir kardeşi olanların 2 kardeş dahil üzeri olanlardan (SY hariç tüm faktörlerde), sporla aktif geçirilen yıl az olanların (1-3 yıl) uzun süre aktif spor yapanlardan, sigara kullanmayanların sigara kullananlardan (Kİ) daha yüksek duygusal zekâyâ sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma ile spor bilimleri öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin belirlenmesi ve bazı demografik bilgilerle ulaşılan sonuçlar ile birlikte literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Duygusal zekâ öğrenebilir olduğundan kadınların duygusal zekâ gelişimi ve kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin kişisel farkındalık ile kişiler arası ilişkilerinin gelişimine katkı sağlayacak seminerler, eğitimler ve farkındalık yaratacak aktiviteler düzenlenebilir. Duygusal zekâ açasından spor yaşının önemli olduğu göröldüğünden bireyleri küçük yaşlarda spora yönlendirmenin bireylerin duygusal zekâ gelişine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Sigara kullanmayan bireylerin kişiler ilişkilerinin daha yüksek olması sonucu bağlı olarak bireyleri sigara kullanım alışkanlıklarını engelleyecek tedbirlerin alınması önemli görölmektedir. Bireylerin, karşındakini ve dünyayı anlama, olumlu ilişkiler geliştirme ve yaşamında pozitif yaşam gücüne ulaşma gibi yetiler geliştirilebilir ve kapasitesi arttırılabilir (Kuh vd., 2010). Bu yetilerin geliştirilmesi erken yaşlarda bireylerin eğitilmesini bağlıdır. Bu eğitim; kendini ve çevresini anlayabilen, iyimser, duyarlı, motive edilmiş, sosyal ve kişisel becerilerini her alanda sergileyebilen bir nesil gelişimi için oldukça önemlidir (Dicle, 2007; Goleman, 2006). Bu düşünceler doğrultusunda; duygusal zekânın öğrenilebilir olmasından dolayı erken yaşlardan bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin geliştirilmesi, arttırmaya yönelik programların uygulanması, ders kapsamında etkinliklere yer verilmesi, öğretim programlarına adapte edilmesi, bilimsel araştırma sonuçlarının yaygın etkilerinin paylaşılması önemli görölmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 05/03/2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: E-95674917-108.99-169201

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarında iki yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazarın/yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Acar, A., ve Özaslan, B. (2007). *Duygusal zekâ ve iş –yaşam dengesi*. Uluslararası Duygusal Zekâ ve İletişim Sempozyumu Kitabı, İzmir, 393-402.
- Acar, F. (2001). *Duygusal zekâ yeteneklerinin göreve ve insana yönelik liderlik davranışları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Adeyemo, D., ve Chukwudi, A. R. (2014). Emotional intelligence and teacher efficacy as predictors of teacher effectiveness among pre-service teachers in some Nigerian universities. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 3(2), 85-90.
- Akbolat, M., ve Işık, O. (2012), Sağlık çalışanlarının duygusal zekâ düzeylerinin motivasyonlarına etkisi. *DPUJSS*, 32(1), s. 109- 123.
- Altınışık, Ü., ve Çelik, A. (2022). Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 225-236.
- Ardahan, F. (2012). Duygusal zekâ ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin doğa sporu yapanlar örneğinde incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(3), 20-33.
- Arteche, A., Chamorro-Premuzic, T., Furnham, A., ve Crump, J. (2008). The relationship of trait EI with personality, IQ and sex in a UK sample of employees. *International Journal of Selection and Assessment*, 16(4), 421–426. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2389.2008.00446.x>
- Bar-On, R. (1997). *Emotional Quotient Inventory: Technical manual*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R., Brown, J., Kirkcaldy, B., ve Thome, R. (2000). Emotional expression and implications for occupational stress; An Application of the Emotional Quotient Inventory (EQ-I), *Personality and Individual Differences*, 28, 1107-1118. Doi: 10. 1016/S0191- 8869(99)00160-9.
- Bastian, V. A., Burns, N. R., ve Nettelbeck, T. (2005). Emotional intelligence predicts life skills, but not as well as personality and cognitive abilities. *Personality and Individual Differences*, 39(6), 1135–1145. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.04.006>
- Bender, T. M. (2006). *Resim-İş eğitimi öğrencilerinde duygusal zekâ ve yaratıcılık ilişkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Büyükkşalvarcı, A., ve Gündoğan, H. (2018). Duygusal zekâ ve yaratıcılık arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(61), 782-792.
- Caruso, D. R. ve Salovey, P. (2011). *Duygusal zekâ yöneticisi*. (S. Kaymak, Çev). İstanbul: Vesta Ofset.
- Chan, D.W. (2004). Perceived emotional intelligence and self-efficacy among chinese secondary school teachers in Hong Kong. *Personality and Individual Differences*, 36, 1781–1795
- Ciarrochi, J. V., Chan, A. Y. C., ve Caputi, P. (2000). A critical evaluation of the emotional construct. *Personality and Individual Differences*, 28(3), 539-561.
- Cooper, R. C., ve Sawaf, A. (2010). *Liderlikte duygusal zekâ (Yönetimde ve organizasyonda duygusal zekâ)*. (Z. B. Ayman, B. Sancar, Çev). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Corcoran, R. P., ve Tormey, R. (2012). How emotionally intelligent are pre-service teachers? *Teaching and Teacher Education*, 28(5), 750-759.
- Çelik, D. Ö., Yılmaz, O., Şahin, İ., ve Besler, M. (2021). Elit seviyedeki bireysel kadın sporcuların duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 110-122.
- Deniz, S. (2013). The relationship between emotional intelligence and problem solving skills in prospective teachers. *Educational Research and Reviews*, 8(24), 2339-2345.

- Dicle, A. N. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin duygusal zekâ düzeyleri ve bazı kişisel özelliklerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, D. S., ve Şahin, F. (2007). Duygusal zekâ: Tarihsel gelişimi ve örgütler için önemine kavramsal bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1),231-252. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4376/59946>.
- Durmuşçelebi, M., ve Karayağız, Ş. (2018). Psikoloji eğitimi alan öğrencilerin duygusal zekâ ve psikolojik danışma öz-yeterliklerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 79-108. DOI:10.26466/opus.460750.
- English Dictionary, the Oxford English Dictionary. *Encyclopædia Britannica. Encyclopædia Britannica Online*. Encyclopædia Britannica Inc.
- Eranıl, A. K., ve Özcan, M. (2019). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyinin incelenmesi, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 100-118.
- Eraslan, M. (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zekâ özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 308 - 316.
- Eraslan, M. (2016). Gençlerde duygusal zekâ ve empatik eğilim düzeylerinin yaş, cinsiyet ve spor yapma değişkenlerine göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4),1839- 1852. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/27734/327568>
- Freeland, E.M. (2007). *A comparison of emotional intelligence and personality factors: Two concepts or one*. Unpublished PhD Thesis, University of Oklahoma, Norman, Oklahoma .
- Goleman, D. (1998). *İş başında duygusal zekâ*. (H. Balkara, Çev.) İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2006). *Duygusal zekâ neden IQ'dan daha önemlidir*. (30.Baskı). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2011). *Duygusal zekâ EQ neden IQ'dan daha önemlidir?* (B. S. Yüksel, Çev.) İstanbul: Varlık Yayınları.
- Göçet, E. (2006). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gökçe, B. (2006). *İş hayatında duygusal zekâ ve Sivas ili bankacılık sektöründe bir alan araştırması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Güllüce, A. Ç. (2006). *Mesleki tükenmişlik ve duygusal zekâ arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Ankara.
- Gündüz, F. F. (2019). Duygusal zekânın arkadaşlık kalitesi üzerindeki etkisinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 139-153. DOI: 10.26466/opus.506362.
- Gürbüz, S., ve Yüksel, M. (2008). Çalışma ortamında duygusal zekâ: İş performansı, iş tatmini, örgütsel vatandaşlık davranışı ve bazı demografik değişkenlerle ilişkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(2), 174-190.
- Harrod, N., ve Scheer, S. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*. 40, 503-12.
- İşmen, A. E. (2001). Duygusal zekâ ve problem çözme. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13, 111-124.
- İyibaş, M. A., ve Akın, M. A. (2021). Öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleriyle akademik başarıları arasındaki ilişkinin analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 188-218. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/60050/590280>.
- Kan Sönmez, N. (2023). The effect of emotional intelligence levels of tourism students on their critical thinking disposition. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 357-370.
- Karabulutlu, E. Y., Yılmaz, S., ve Yurttaş, A. (2011). Öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 75-79.
- Karademir, T., Döşyılmaz, E., Çoban, B., ve Kafkas, M. E. (2010). Beden eğitimi ve spor bölümü özel yetenek sınavına katılan öğrencilerde benlik saygısı ve duygusal zekâ. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 653- 674.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Karasu, F., ve Özdemir, A. (2019), Sağlıkla İlişkili bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin değerlendirilmesi /The evaluation of emotional intelligence levels of students who are learned in health-related departments. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 223-238, doi:<https://doi.org/10.31834/kilissbd.640413>
- Kavcar, B. (2011). *Duygusal zekâ ile akademik başarı ve bazı demografik değişkenlerin ilişkileri: Bir devlet üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Koçak, R., ve İçmenoğlu, E. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve yaratıcılık düzeylerinin yaşam doyumlarını yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 73-85.
- Kuh, G. D., Kinzie, J., Schuh, J. H., ve Whit, E. J. (2010). *Student success in college: Creating conditions that matter*, Jossey-Bass.
- Laçinel, A. (2019). *Yöneticilerde duygusal zekâ ile otantik liderlik arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Law, K. S., Wong, C.-S., ve Song, L. J. (2004). The Construct and criterion validity of emotional intelligence and its potential utility for management studies. *Journal of Applied Psychology*, 89(3), 483-496. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.89.3.483>.
- Mahasneh, A. M. (2016). Emotional intelligence as a predictor of teacher sense of self-efficacy among student teachers in Jordan. *North American Journal of Psychology*, 18(1), 165-176.
- Mayer, J. D., Caruso, D., ve Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence*, 27, 267-298. [http://dx.doi.org/10.1016/S0160-2896\(99\)00016-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0160-2896(99)00016-1)
- Mayer, J. D., ve Salovey, P. (1997). *What is emotional intelligence*. In: Salovey P, Sluyter DJ (eds). *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications*, NY. Basic Books, New York, 3- 31.
- Moç, T., ve Gülbetkin, E. (2023). Sağlık bölümlerindeki öğrencilerin Covid 19 fobisinin sağlık algılarına etkisinde duygusal zekânın rolü. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 164-185. DOI: 10.54600/igdirsosbilder.1192967
- Mohzan, M. A. M., Hassan, N., ve Halil, N. A. (2013). The influence of emotional intelligence on academic achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90,303- 312.<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.095>.
- Onen, A. S., ve Ulusoy, F. M. (2015). The relationship between pre-service teachers' self-esteem and emotional intelligence levels. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, 1163-1168.
- Öztekin, A. (2006). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin duygusal zekâ becerilerini okul yönetiminde kullanma düzeylerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Pelit, E., Karaçor, M., ve Kılıç, İ. (2018). Duygusal zekânın iletişim becerilerine etkisi: Turizm öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 85-107. <http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.27968>.
- Razia, B. (2016). Emotional intelligence of pupil teachers in relation to their well being. *International Research Journal of Social Science*, 5(1), 20-23.
- Saka, Ö. Yıldırım, M., Çimen, M. B., ve Atlı, S. (2021). İlköğretim okullarında okuyan öğrencilerde duygusal zekânın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Cihanşümül Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 123-132.
- Salar, B., Hekim, M., ve Tokgöz, M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 123-135.
- Sarıkabak, M. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal fizik kaygı durumları ve duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1),74-85. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbsebd/issue/42206/498941>
- Sarker, S. I., Karim, A. Z., ve Suffiun, S. M. A. (2017). Parental educational aspiration and gender inequality of rural children in Bangladesh: The role of parental attitudes of traditional gender role, gender biased capability, and gender. *Journal of International Women's Studies*, 18(2), 133-142.
- Schulte, M. J., Ree, M. J., ve Carretta, T. R. (2004). Emotional intelligence: Not much more than g and personality. *Personality and Individual Differences*, 37(5), 1059-1068. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.11.014>
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., ve Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 167-177. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00001-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00001-4).

- Sutarso, P. (1998). *Gender differences on the emotional intelligence inventory (EQI)*. Unpublished doktrate thesis. Department of Educational Research in the Graduate School of the University of Alabama, Tuscaloosa, Alabama.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Taş, H., ve Minaz, M. B. (2019). Yeni ilkokul 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programının programın ögeleri bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 16(2), 428-446.
- Taşkın, A. K. (2008). *Beden eğitimi öğrencilerinde duygusal zekâ düzeylerinin bazı değerışkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tiggemann M., ve Williamson S. (2000). The effect of exercise on body satisfaction and selfesteem as a function of gender and age. *Sex Roles*, 43(1-2), 119-127.
- Timuçin, A. (1994). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: BDS Yayınları.
- Tsaousis, I., ve Nikolaou, I. (2005). Exploring the relationship of emotional intelligence with physical and psychological health functioning. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 21(2), 77-86. <https://doi.org/10.1002/smi.1042>.
- Turhan, M., ve Çetinsöz, B. C. (2019). Duygusal zekâ ve motivasyon arasındaki ilişki: Turizm programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 268-287.
- Yılmaz, E., ve Özkan, S. (2011), Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin bazı değerışkenler açısından incelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1),39-52.
- Yılmaz, M., ve Şahin, Ş. (2004). *Okul öncesi öğretmen adaylarının duygusal zekâ düzeylerinin çeşitli değerışkenlere göre incelenmesi*. XII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Malatya.
- Zorlu, G., ve Yanık, A. (2019). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zekâ ve meslek algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Sdü Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 389-402.

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.